U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobkyně: **T. T. N.,** zast. Mgr. Helenou Pindejovou, advokátkou, se sídlem Milady Horákové 1957/13, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 9. 2022, č. j. 20 Az 8/2022-26,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

[1] Kasační stížností se žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) domáhá zrušení shora označeného rozsudku krajského soudu, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 7. 2022, č. j. OAM-560/ZA-ZA12-HA10-2022, jímž stěžovatelce nebyla udělena mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a ani § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v rozhodném znění (dále jen „zákon o azylu“).

[2] V **žalobě** stěžovatelka namítla, že žalovaný vycházel z nedostatečně zjištěného skutkového stavu věci. Nemožnost návratu do země původu stěžovatelka odůvodnila délkou svého předchozího pobytu v České republice, ve které žije nepřetržitě od roku 2007. Po ztrátě pobytového oprávnění se nemůže vrátit do země původu též proto, že v České republice žije její manžel. Žalovaný však tato tvrzení hodnotil pouze z hlediska toho, zda by mohla být vystavena pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. Ačkoliv stěžovatelka v průběhu správního řízení opakovaně uváděla, že pozbyla pobytový titul na území České republiky, žalovaný se k této otázce vůbec nevyjádřil. Podání žádosti o mezinárodní ochranu nikoliv bezprostředně po vstupu na území by stěžovatelce dle stávající judikatury nemělo být přičítáno k tíži. Dále stěžovatelka namítla, že se žalovaný nevyjádřil k situaci ve Vietnamu v případě návratu žadatelů, kteří se snažili získat azyl v zahraničí. V této souvislosti poukázala na zprávu Freedom House, Svoboda ve světě v roce 2017, ve které se uvádí, že vietnamští občané poté, co se snažili získat azyl v zahraničí, mohou být šikanováni nebo uvězněni dle trestního zákoníku. Žalovaný dle stěžovatelky nesprávně posoudil možnost udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu. Navíc

při svém rozhodování vycházel z informací, které nebyly dohledatelné, transparentní, ověřené z různých zdrojů a relevantní.

[3] **Krajský soud** žalobu jako nedůvodnou zamítl; shodně s žalovaným uvedl, že stěžovatelka ve správním řízení netvrdila žádný azylově relevantní důvod a z její výpovědi před správním orgánem je zřejmé, že žádost o mezinárodní ochranu podala s cílem, aby mohla v České republice zůstat poté, kdy jí bylo zrušeno povolení k trvalému pobytu. Krajský soud zdůraznil, že mezinárodní ochrana slouží k ochraně osob před porušováním jejich základních práv v zemi původu, a nikoliv k legalizaci pobytu. Skutečnost, že stěžovatelka přišla o povolení k pobytu, nelze obcházet žádostí o udělení mezinárodní ochrany; z tohoto důvodu dle krajského soudu žalovaný nepochybil, jestliže se nezabýval důvody, pro které jí bylo povolení k pobytu zrušeno. Stejně tak krajský soud nepovažoval za nutné zabývat se časovými okolnostmi podání žádosti stěžovatelky. Krajský soud dále uvedl, že kromě výjimečných případů nejsou rodinné vazby cizince v České republice důvodem pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Situaci, ve které se stěžovatelka nachází, neshledal soud natolik výjimečnou, aby odůvodnila mimořádné udělení doplňkové ochrany z důvodu nepřiměřeného zásahu do jejího soukromého a rodinného života.

[4] Následně se krajský soud zabýval žalobními námitkami ohledně aktuální situace ve Vietnamu a tvrzenému pronásledování osob, které v cizině požádaly o mezinárodní ochranu. V této souvislosti zdůraznil, že stěžovatelka se ve správním řízení nezmínila o tom, že by měla ve Vietnamu jakékoliv problémy nebo obavy z návratu, proto nelze žalovanému vytýkat, že se těmito otázkami zabýval výhradně s ohledem na zásadu non-refoulement. Soud poznamenal, že ani v žalobě stěžovatelka neuvedla v tomto směru nic konkrétního.

[5] Ze správního spisu ani z dostupných informací dle krajského soudu neplynou takové skutečnosti, které by svědčily o hrozbě újmy spočívající v ohrožení života stěžovatelky, mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení a trestání. Žalovaný si dle soudu opatřil relevantní a dostatečně aktuální podklady. Krajský soud poukázal na obsah zprávy o bezpečnostní a politické situace v zemi – vybrané otázky z oblasti občanských práv a svobod ze dne 22. 4. 2021, ze které se podává, že její autoři čerpali z řady zahraničních zdrojů, a ze které sice plyne, že Vietnam je autoritářský stát, v němž nejsou dodržována některá lidská práva; to však ještě neznamená, že by stěžovatelka měla v této zemi být pronásledována. Z této zprávy rovněž vyplývá, že vietnamská vláda spolupracovala s Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky a dalšími humanitárními organizacemi, aby poskytla ochranu a pomoc vnitřně vysídleným osobám, uprchlíkům, navrátivším se uprchlíkům, žadatelům o azyl, osobám bez státní příslušnosti a jiným osobám hodným pozornosti. Pokud jde o zprávu Freedom House 2017, tato není součástí spisu, avšak Nejvyšší správní soud se jí zabýval v rozsudku ze dne 20. 5. 2021, č. j. 4 Azs 376/2020-35, a jeho závěry jsou plně aplikovatelné na nyní souzenou věc. Soud dále podotkl, že stěžovatelka vyloučila jakékoliv potíže s vietnamskými státními orgány, neměla žádné náboženské či politické přesvědčení, nikdy nebyla politicky aktivní a sama vyloučila, že by měla ve vlasti jakékoliv potíže s vietnamskými státními orgány. Krajský soud dále upozornil na obsah výpovědi stěžovatelky, kde konstatovala, že podání žádosti o mezinárodní ochranu jí poradili kamarádi jako možnost, jak v České republice dál zůstat. Podle krajského soudu toto vyjádření značí účelovost jednání stěžovatelky, aby se vyhnula nucenému návratu do země

původu; prostřednictvím azylového řízení však nelze žádat o legalizaci pobytu v České republice.

[6] V **kasační stížnosti** stěžovatelka znovu namítá, že žalovaný nedostatečně zjistil skutkovou podstatu věci, čímž porušil § 2 odst. 4 a § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v rozhodném znění (dále jen „správní řád“) a § 14a zákona o azylu; nesouhlasí s tvrzením žalovaného, že požádala o udělení mezinárodní ochrany pouze z toho důvodu, aby legalizovala svůj pobyt v České republice. Zpět do Vietnamu se vrátit nechce, neboť v České republice žije její manžel.

[7] Stěžovatelka zdůvodnila nemožnost svého návratu do země původu tím, že v České republice žije již od roku 2007, přičemž po ztrátě pobytového titulu za účelem podnikání se nemůže z důvodu obav před věřiteli ve Vietnamu zpět do této země vrátit. Žalovaný však tato tvrzení hodnotil pouze z toho hlediska, zda se jedná o skutečnost svědčící o tom, že stěžovatelka mohla být vystavena pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, a nezabýval se existencí překážky k vycestování. Žalovaný dle stěžovatelky pochybil rovněž tím, že se nezabýval důvody, pro které jí bylo zrušeno pobytové oprávnění. Závěr žalovaného o tom, že vycestování stěžovatelky nepředstavuje nepřiměřený zásah do jejího soukromého a rodinného života, z výše uvedených důvodů nemůže dle názoru stěžovatelky obstát. Krajský soud pochybil, souhlasil-li s názorem žalovaného.

[8] Žalovaný dle stěžovatelky dospěl k nesprávnému závěru, že existence rodinných vazeb nemůže být důvodem pro udělení mezinárodní ochrany, ledaže by se jednalo o natolik výjimečnou situaci, která by opravňovala k mimořádnému udělení doplňkové ochrany z důvodu nepřiměřeného zásahu do soukromého života. Žalovaný se v rozporu s judikaturou Nejvyššího správního soudu vůbec nezabýval tím, zda by jí v důsledku neudělení mezinárodní ochrany vznikla vážná újma ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Krajský soud nesprávně podpořil závěr žalovaného, podle něhož je třeba žádost o mezinárodní ochranu podat bezprostředně po vstupu na území, a časové okolnosti podání žádosti stěžovatelky nezjišťoval.

[9] Stěžovatelka dále namítá, že se žalovaný nevyjádřil k situaci ve Vietnamu v případě návratu žadatelů, kteří se snažili získat azyl v zahraničí; stěžovatelka znovu zmínila zprávu Freedom House, Svoboda ve světě v roce 2017, žalovaný tuto zprávu vůbec nepoužil, ani si nezajistil k této skutečnosti žádné aktuální informace. Závěr žalovaného, že stěžovateli nehrozí vážná újma, proto nemůže ve světle výše uvedeného obstát. Dále stěžovatelka podotýká, že si žalovaný nezajistil dostatečné informace o zemi původu. Některé informace, z nichž žalovaný vycházel, nesplňují kritérium aktuálnosti, nejsou dohledatelné ani ověřené z jiných zdrojů a rovněž nejsou relevantní. Podle stěžovatelky nelze z jejího vyjádření v rámci pohovoru dospět k závěru, že jediným důvodem podání žádosti o mezinárodní ochranu byla legalizace jejího pobytu. Nejvyššímu správnímu soudu navrhuje, aby rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[10] Žalovaný ve **vyjádření ke kasační stížnosti** uvedl, že kasační stížnost není důvodná, neboť žalobou napadené rozhodnutí, jakož i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními přepisy. V podrobnostech odkázal na správní spis a závěry krajského soudu, se kterými se ztotožňuje.

[11] **Nejvyšší správní soud** po konstatování včasnosti kasační stížnosti, jakož i splnění ostatních podmínek řízení, se zabýval ve smyslu § 104a s. ř. s. tím, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky; pokud by tomu tak nebylo, musela by být kasační stížnost podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

[12] Pro vlastní vymezení institutu nepřijatelnosti Nejvyšší správní soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž vyložil neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“. Znaky tohoto pojmu jsou naplněny v případě „rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu.“ Podle citovaného rozhodnutí je tedy kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany přijatelná v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Ve věci stěžovatelky však tyto podmínky naplněny nejsou.

[13] Kasační stížnost je nepřijatelná.

[14] Stěžovatelka v kasační stížnosti primárně tvrdí nedostatečné zjištění skutkového stavu žalovaným a porušení § 2 odst. 4 a § 3 správního řádu. Stěžovatelka již však nespecifikovala, jaké konkrétní skutečnosti podstatné pro řízení nebyly zjištěny, ač zjištěny být měly, ani ke kterým konkrétním okolnostem případu nebylo přihlédnuto. Nejvyšší správní soud se proto mohl touto námitkou zabývat rovněž pouze v obecné rovině (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 10. 2021, č. j. 5 Azs 312/2019-53). Dospěl přitom k závěru, že skutkový stav byl žalovaným zjištěn dostatečně. Nejvyšší správní soud neshledal ani žádné okolnosti, které by v řízení nebyly zohledněny, ač zohledněny být měly, nelze tak říci, že by žalovaný či krajský soud nešetřili oprávněné zájmy stěžovatelky (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 4. 2021, č. j. 5 Azs 115/2019-30). Skutečnost, že o pobytové oprávnění (povolení k pobytu za účelem podnikání) stěžovatelka přišla vlastní vinou, když porušila účel pobytového oprávnění, lze přičítat toliko stěžovatelce a z hlediska posouzení azylově relevantních důvodů je zcela mimoběžná.

[15] Co se týče tvrzené nemožnosti návratu do země původu, žalovaný dostatečně zkoumal, zda existují důvodné obavy vzniku vážné újmy v případě návratu stěžovatelky do Vietnamu v rámci zkoumání podmínek pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu. Po posouzení informací o zemi původu a skutečností sdělených stěžovatelkou v průběhu správního řízení dospěl k závěru, že takové důvody absentují (viz s. 6 až 8 rozhodnutí žalovaného). Přestože je odůvodnění žalovaného v tomto směru relativně obecné a kusé, nelze mu vyčítat, že by se překážkami vycestování vůbec nezabýval. Je však třeba dodat, že stěžovatelka ve správním řízení neuvedla žádné skutečnosti, které by svědčily o tom, že jí újma ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu v zemi původu hrozí. Při pohovoru ze dne 10. 6. 2022 uvedla, že se v zemi původu nedostala do konfliktu se státní správou, soudy, policií či armádou, nebyla trestně stíhaná ani uvězněná a v případě návratu nebude mít žádné problémy. V zemi původu má matku a dva bratry, kteří tam žijí normální životy a se kterými je v kontaktu; děti nemá. Ve Vietnamu byla naposledy v roce 2016 při dvouměsíční návštěvě své rodiny. S ohledem na tyto okolnosti, lze souhlasit s žalovaným, že

stěžovatelce při návratu do země původu nehrozí vážná újma ve smyslu § 14a odst. 2 písm. a) až c) zákona o azylu.

[16] Nejvyšší správní soud musí korigovat názor žalovaného, podle něhož existence rodinných vazeb *a priori* nemůže být důvodem pro udělení mezinárodní ochrany v žádné její formě. O opaku svědčí bohatá judikatura Nejvyššího správního soudu, jež především s odkazem na čl. 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a na Úmluvu o právech dítěte v řadě případů shledal důvod pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu (například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 11. 2022, č. j. 5 Azs 52/2022-39, ze dne 2. 5. 2022, č. j. 5 Azs 247/2021-26). V nyní souzené věci je však třeba přisvědčit krajskému soudu, podle něhož situace stěžovatelky není natolik výjimečná, aby odůvodňovala udělení doplňkové ochrany z důvodu nepřiměřeného zásahu do jejího soukromého a rodinného života. Jak uvedl Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 9. 2. 2022, č. j. 5 Azs 85/2021-32 *„[d]oplňkovou ochranou z důvodu podle citovaného ustanovení* (§ 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu – doplněno NSS*) se Nejvyšší správní soud zabýval např. v rozsudku ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008-71, či ze dne 25. 1. 2013, č. j. 5 Azs 7/2012-28, č. 2836/2013 Sb. NSS. V citovaných rozhodnutích se Nejvyšší správní soud vyjádřil v tom smyslu, že čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod neukládá státu všeobecný závazek resp. volbu dotčených osob ohledně země jejich společného pobytu, respektive napomáhat rozvíjení vztahů mezi nimi. Při stanovení rozsahu povinností státu je však nutno zvážit okolnosti konkrétní věci a posoudit, zda se nejedná o případ, kdy by nepřiměřeným zásahem do rodinného či soukromého života byla již nutnost pouhého vycestování z území České republiky.“*

[17] Stěžovatelka při pohovoru k žádosti o mezinárodní ochranu netvrdila žádné okolnosti, které by svědčily o nepřiměřenosti zásahu do jejího práva na rodinný a soukromý život, jako je například existenční závislost na svém manželovi v České republice, či jiné překážky sociální, rodinné či zdravotní povahy, které by jí znemožnily reintegraci, nebo dokonce pouhé vycestování do země jejího původu; nenastínila žádné důvody, pro které by jí byl znemožněn její rodinný, případně soukromý život v její zemi původu, pročež by hostitelský stát měl právě z tohoto důvodu povinnost umožnit jí přenést si svůj rodinný, resp. soukromý život na své území (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 6. 2009, č. j. 9 Azs 5/2009-65, na který navázal Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 25. 4. 2019, č. j. 5 Azs 207/2017-36). V této souvislosti Nejvyšší správní soud upozorňuje, že ačkoliv se v řízení o žádosti o mezinárodní ochranu uplatňuje tzv. zásada sdíleného důkazního břemene, pokud jde o břemeno tvrzení, logicky spočívá především na žadateli, neboť ten by měl mít k dispozici relevantní informace pro zohlednění individuálních okolností jeho případu (k rozložení důkazního břemene srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70, č. 1749/2009 Sb. NSS).V tomto směru však stěžovatelka břemeno tvrzení neunesla.

[18] Pokud stěžovatelka nyní tvrdí, že se do země původu nemůže vrátit z důvodu obav před věřiteli, přičemž krajský soud pochybil, jestliže tuto skutečnost posoudil toliko z hlediska § 12 zákona o azylu, Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatelka v žalobě (ani ve správním řízení) žádnou argumentaci stran obav před údajnými věřiteli v zemi původu vůbec neuvedla.

[19] Pokud stěžovatelka namítá, že ne všechny informace splňují kritérium aktuálnosti, nejsou dohledatelné, transparentní, ověřené z různých zdrojů a relevantní; především zpráva o zemi původu OAMP MV není veřejně dohledatelná, Nejvyšší správní soud tyto výhrady stěžovatelky nesdílí. Stěžovatelka podala žádost o mezinárodní ochranu dne 6. 6. 2022, přičemž zpráva Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) dokumentuje situaci ve Vietnamu v roce 2020 a vydána byla 9. 4. 2021; informace OAMP, Bezpečnostní a politická situace v zemi Vietnam pochází z roku 2021. Přestože se nejedná o informace, které by se vztahovaly k témuž roku, ve kterém stěžovatelka žádala o mezinárodní ochranu, jsou takto staré informace pro posouzení její žádosti dostatečně aktuální. Ze správního spisu neplyne, že by se situace ve Vietnamu v daném období změnila, a stěžovatelka v této souvislosti neuvádí žádné konkrétní skutečnosti. Primárním zdrojem informací podstatných pro udělení mezinárodní ochrany je právě samotná žadatelka (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 12. 2015, č. j. 5 Azs 134/2014-48). V této souvislosti je nutné připomenout, že stěžovatelka svoji žádost o mezinárodní ochranu odůvodnila pouze přáním setrvat se svým manželem na území České republiky. Ve shodě s krajským soudem Nejvyšší správní soud konstatuje, že žalovaný v dané věci dostatečně zjistil skutkový stav věci a opatřil si pro své rozhodnutí aktuální podklady, které jsou pro posouzení žádosti stěžovatelky relevantní ověřitelné a dostačující a jsou obsaženy ve spise. Skutečnost, že zpráva o zemi původu OAMP MV ze dne 22. 4. 2021 není veřejně přístupná není relevantní; důležité je, že tato zpráva je součástí správního spisu a obsahuje výčet pramenů, ze kterých byly informace v ní obsažené získány. Ani námitce, že žalovaný nepoužil pro své rozhodnutí zprávu Freedom House svoboda v roce 2017, Nejvyšší správní soud nemůže přisvědčit. Krajský soud se touto námitkou zabýval v bodě 10. a stěžovatelka v reakci na jeho hodnocení neuvedla žádnou novou argumentaci, kterou by jeho názor zpochybnila. Stěžovatelka pouze tuto žalobní námitku doslova zopakovala v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud proto odkazuje na odůvodnění krajského soudu, se kterým se ztotožňuje.

[20] Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že v případě napadeného rozsudku nebylo shledáno žádné zásadní pochybení krajského soudu. Ten se svým postupem neodchyluje od judikatury, která je jednotná a ustálená a poskytuje dostatečnou odpověď na námitky uplatněné v kasační stížnosti. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud neshledal žádného důvodu pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání a konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Nejvyšší správní soud ji proto shledal ve smyslu § 104a s. ř. s. nepřijatelnou a odmítl ji.

[21] Při rozhodování o nákladech řízení Nejvyšší správní soud vycházel z usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS, podle něhož je odmítnutí kasační stížnosti pro její nepřijatelnost, na rozdíl od jiných případů odmítnutí kasační stížnosti, druhem zjednodušeného meritorního přezkumu napadeného rozhodnutí krajského soudu. Výrok o náhradě nákladů řízení tedy opírá o § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaný měl ve věci úspěch, měl by tedy vůči neúspěšné stěžovatelce právo na náhradu nákladů, které v řízení o kasační stížnosti důvodně vynaložil. Ze spisu však nevyplývá, že by mu v tomto řízení jakékoli náklady nad rámec běžné administrativní činnosti vznikly, proto mu soud jejich náhradu nepřiznal.

Poučení:
Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

pokračování

V Brně dne 22. června 2023

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu